

**Wymagania edukacyjne z j. polskiego
KLASA III GIMNAZJUM**

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

UCZEŃ:

- czyta ze zrozumieniem podstawowe teksty literackie;
- przekazuje myśli w sposób jasny i zrozumiały;
- wyszukuje informacje w tekście;
- sporządza plan odtwórczy;
- charakteryzuje bohaterów;
- odtworza zdarzenia
- nazywa elementarne uczucia i emocje;
- redaguje proste formy notatek;
- gromadzi argumenty;
- próbuje formułować wnioski;
- formułuje pytania szczegółowe i ogólne w zależności od potrzeb i okoliczności;
- w miarę poprawnie, według wskazówek nauczyciela, redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, charakterystykę, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, dialog, instrukcję, sprawozdanie, list, podanie, życiorys, w prostej formie: rozprawkę i przemówienie, list motywacyjny,;
- próbuje nakłaniać, przekonywać, tłumaczyć; rozpoznaje i stosuje zdania pojedyncze, złożone, równoważniki zdań;
- skraca i rozwija wypowiedzi zgodnie z instrukcją;
- dokonuje streszczenia;
- proponuje różnorodne wyrazy oceniające i określenia;
- wskazuje w tekście archaizmy i neologizmy, wulgaryzmy, z pomocą nauczyciela: wyrazy zapożyczone i obce, eufemizmy;
- różnicuje informacje od oceny,
- odróżnia fakty od opinii;
- zna środki stylistyczne: epitet, metafora, porównanie, animizacja, personifikacja, pytanie retoryczne;
- zna rodzaje i podstawowe gatunki literackie;
- zna podstawowe gatunki publicystyczne (rozdzielnia, artykuł, reportaż, wywiad);
- wymienia cechy dramatu takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog;
- wypowiada się na temat książek;
- poprawnie łączy nazwiska autorów i tytuły dzieł;
- zna podstawowe rodzaje słowników i potrafi z nich korzystać;
- pracuje w grupie;
- korzysta z przypisu;
- posiada podstawowe wiadomości z zakresu nauki o języku: odmienne i nieodmienne części mowy, części zdania, zdanie pojedyncze, zdanie złożone, równoważnik zdania, głoski, litery, wyrazy pokrewne, imiesłowy (bez określania nazwy), budowa słotwórcza wyrazu, mowa zależna i niezależna;
- przepisuje tekst poprawnie z tablicy lub podręcznika pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym;
- rozpoznaje typ narracji;
- zwraca uwagę na ortografię.

OCENA DOSTATECZNA

UCZEŃ (j.w. oraz):

- uważnie słucha, czyta ze zrozumieniem;
- analizuje świat przedstawiony utworu;
- określa tematykę;
- wyjaśnia znaczenie tytułu utworu;

- dostrzega, zarówno w utworach literackich jak i w życiu powszednim, zależności przyczynowo–skutkowe;
- formułuje tezę, hipotezę;
- uzasadnia własne zdanie;
- zabiera głos w dyskusji;
- buduje wypowiedź spójną, zgodną z tematem;
- stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych urozmaiczone słownictwo;
- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, charakterystykę, dialog, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, sprawozdanie, rozprawkę, list;
- według schematu redaguje: instrukcję, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, recenzję, przemówienie;
- przeprowadza wywiad;
- w sposób jasny i rzeczowy przekazuje informacje;
- potrafi rozwinąć, uzupełnić tekst, wybierając potoczne porównania, synonimy, zdrobnienia, zgrubienia;
- omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu (tytułu, podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego);
- dopasowuje sposób używania języka do pełnionej roli, sytuacji, celu podejmowanych działań w związku z potrzebami życia codziennego;
- zna rodzaje stylów: urzędowy, naukowy, popularnonaukowy, potoczny;
- rozpoznaje i wyraża bezpośrednio i pośrednio różne intencje;
- odczytuje wypowiedzi złośliwe, z humorem, poważne;
- stosuje w wypowiedzi omówienia zastępujące zwroty obraźliwe;
- rozpoznaje sposoby manipulowania odbiorcą w różnych tekstach kultury, w mediach i próbuje na nie reagować;
- różnicuje informacje od oceny i perswazji;
- próbuje negocjować;
- rozumie znaczenie pojęć: stylizacja, archaizacja, dialektyzacja
- rozpoznaje gwarę młodzieżową, buduje wypowiedzi z jej użyciem;
- rozpoznaje zdania wielokrotnie złożone;
- dzieli wypowiedzenia wielokrotnie złożone na wypowiedzenia składowe;
- interpretuje teksty poetyckie;
- rozpoznaje w utworach podstawowe środki stylistyczne i wyjaśnia celowość ich użycia;
- korzysta z przypisów;
- posiada podstawowe wiadomości na temat wybranych twórców literatury polskiej i światowej;
- samodzielnie korzysta z encyklopedii, słowników, leksykonów;
- gromadzi materiały na określony temat;
- zna podstawowe rodzaje stylów wypowiedzi: potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy i popularnonaukowym;
- potrafi rozpoznać tekst napisany w określonym stylu (potocznym, artystyczny urzędowym, naukowym, popularnonaukowym);
- zna pojęcia: mowa zależna i niezależna, homonim, krytyk, referat, esej, apostrofa, geneza.;
- stara się przekształcać mowę zależną na niezależną i na odwrót;
- stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i zna podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne.

OCEAN DOBRA

UCZEŃ (j.w. oraz):

- czyta ze zrozumieniem różnorodne teksty literackie, publicystyczne, popularnonaukowe;
- rozpoznaje funkcje czytanych tekstów, próbuje je klasyfikować i oceniać ich przydatność dla konkretnego odbiorcy;
- motywuje, ocenia działania i zachowania bohaterów;
- określa problematykę utworu;

- samodzielnie interpretuje teksty kultury;
- potrafi odpowiednio dobierać, porządkować, wartościować argumenty i kontrargumenty;
- formułuje wnioski;
- celowo skraca bądź rozwija własne wypowiedzi, przekształca je stylistycznie;
- potrafi zachować porządek logiczny, chronologiczny i tematyczny we własnej wypowiedzi;
- poprawnie pod względem stylistycznym, gramatycznym, logicznym, kompozycyjnym, ortograficznym i interpunkcyjnym redaguje wypowiedzi pisemne: opowiadanie, opis, charakterystyka, instrukcja, streszczenie, sprawozdanie, rozprawka, recenzja, przemówienie, referat, podanie, życiorys, list, teksty użytkowe;
- dobiera typy zdań w zależności od rodzaju wypowiedzi, rozumie celowość składniowego różnicowania tekstu;
- trafnie wybiera formę wypowiedzi;
- robi korektę własnego tekstu według otrzymanej instrukcji;
- kształtuje wypowiedzi w zależności od tematu, sytuacji mówienia, intencji oraz rozmówcy;
- stosuje stylistyczne środki językowe;
- w sposób celowy dobiera, porządkuje i ocenia informacje;
- potrafi stosować poznaną terminologię naukową we własnej wypowiedzi;
- różnicuje wypowiedzi informacyjne, oceniające, perswazyjne;
- przeprowadzając wywiad, prowokuje odpowiedzi współrozmówcy za pomocą wprowadzeń, nawiązań, sugestii, wstępnych ocen, opinii;
- formułuje pytania problemowe;
- rozpoznaje w wypowiedzi ironię, patos;
- aprobuje lub neguje cudze opinie;
- dyskutuje;
- wskazuje przykłady stereotypów funkcjonujących w otaczającym świecie
- dokonuje przekształceń stylistycznych w obrębie tekstów gwarowych, archaicznych, współczesnych;
- wskazuje cech stylu urzędowego, naukowego, popularnonaukowego, potocznego, artystycznego;
- określa rolę podmiotu lirycznego w utworach poetyckich;
- rozumie znaczenie i celowość stosowania środków stylistycznych: epitet, metafora, porównanie, animizacja, personifikacja, onomatopeja, apostrofa, anafora, pytanie retoryczne, peryfraz, wykrzyknienie, kontrast, hiperbola;
- interpretuje i analizuje utwory poetyckie;
- odczytuje znaczenie symboliczne;
- zna i charakteryzuje rodzaje i gatunki literackie,
- stosuje homonimy, eufemizmy;
- przekształca dialog w opowiadanie, stosując mowę zależną;
- stosuje mowę niezależną;
- rozpoznaje zjawiska upodobnienia pod względem dźwięczności;
- dokonuje analizy zdań wielokrotnie złożonych;
- rozpoznaje imiesłowowy równoważnik zdania.

OCENA BARDZO DOBRA

UCZEŃ (j.w. oraz):

- czyta różnorodne teksty kultury, dobiera je samodzielnie bądź przy pomocy nauczyciela;
- w sposób interesujący przedstawia problematykę czytanych utworów;
- dokonuje oryginalnej analizy i interpretacji utworów literackich;
- interpretuje teksty ikonograficzne;
- dostrzega i analizuje konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury;
- dostrzega uniwersalne wartości wpisane w teksty kultury;
- rozpoznaje wypowiedzenia wielokrotnie złożone, także z imiesłowowym równoważnikiem zdania, posługuje się nimi we własnych wypowiedziach w sposób celowy i przemyślany;
- wprowadza do wypowiedzi cytaty;

- potrafi ustosunkować się do cudzej opinii;
- potrafi świadomie ożywiać, uplastyczniać własne teksty, stosując urozmaicone stylistyczne środki językowe i poetyckie;
- celowo w wypowiedziach stosuje frazeologizmy, synonimy, antonimy, homonimy, eufemizmy, peryfrazy, oryginalne epitety, porównania, metafory;
- wypowiedziom ustnym i pisemnym nadaje indywidualny charakter;
- poznane formy wypowiedzi pisemnej redaguje w sposób oryginalny, z nielicznymi usterkami;
- tworzy teksty o różnorodnej stylistyce, zgodne ze wskazaną funkcją językową;
- stosuje różne sposoby wprowadzania argumentacji
- buduje dialogi, potrafi je trafnie spuentować;
- inicjuje dyskusję, przewodzi jej, kontroluje przebieg, podsumowuje rozważania, formułuje wnioski;
- rozpoznaje i stawia problemy, rozwiązuje je w sposób twórczy;
- obiektywnie bądź subiektywnie ocenia sytuację;
- buduje wypowiedzi krytyczne;
- stosuje środki perswazji;
- negocjuje;
- zna pojęcie kompromisu;
- dokonuje wyboru;
- wykorzystuje różnorodne techniki notowania;~ świadomie posługuje się wypowiedziami o charakterze ironicznym, sarkastycznym, humorystycznym, poważnym, patetycznym;
- odkrywa absurd wypowiedzi;
- rozumie rolę stylizacji w utworach literackich
- analizuje język wypowiedzi;
- potrafi dostrzec, nazwać i wyjaśnić istotę upodobnień fonetycznych oraz uproszczenia grup spółgłoskowych;
- zna i stosuje mowę zależną i niezależną;
- dostrzega w wypowiedziach błędy językowe (nieuzasadnione powtórzenia);
- korzysta z różnorodnych źródeł i umiejętnie gromadzi informacje;
- przetwarza informacje dla własnych potrzeb i celów związanych z nauką i życiem pozaszkolnym;
- dokonuje selekcji, syntezy, analizy;
- wymienia i ocenia wartości i antywartości;
- posiada wiedzę dotyczącą czołowych postaci literatury polskiej i światowej;
- przywołuje sylwetki twórców i dzieła sztuki;
- nazywa prawdy uniwersalne i ponadczasowe;
- omawia wpływ tradycji biblijnej i antycznej na kształtowanie się cywilizacji europejskiej;
- dostrzega i wyjaśnia prawdy filozoficzne;
- odczytuje metaforę utworów poetyckich; odczytuje sens alegoryczny;
- podaje przykłady motywów obecnych w literaturze na przestrzeni dziejów (rycerza, władcy, labiryntu, wędrówki, bohatera walczącego w imię wyższych celów, artysty i jego dzieła);
- samodzielnie opracowuje wystąpienie – prezentację;
- dokonuje starannej redakcji napisanego tekstu, poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne oraz interpunkcyjne.

OCENA CELUJĄCA

UCZEŃ (j.w. oraz):

- samodzielnie poszerza własne horyzonty czytelnicze i myślowe;
- myśli i działa kreatywnie;
- interpretuje teksty ikonograficzne;
- twórczo i bezbłędnie redaguje wypowiedzi pisemne;
- wypowiada się stosownie do sytuacji i okoliczności, wyważając słowa;
- jest świadom zjawisk zachodzących we współczesnej polszczyźnie;

- podejmuje działania mające na celu propagowanie kultury słowa;
- odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych, ortograficznych, poetyckich, recytatorskich, czytelniczych.